

Dolenjski list

Glasilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 23

NOVO MESTO, 8. junija 1951

Izhaja tedensko

V TEDNU MATERE IN OTROKA

Mladinski dom v Semiču — drugi dom belokranjskih sirot

Med prijaznimi vinogradi nad Semičem v Beli krajini se beli lepa enonadstropna stavba, nekoč last bogatega trgovca, danes drugi dom 36 sirot. Mnogim izmed njih so padli starši v NOB, nekaterim so jih ustaši zverinsko pomorili, nekaterim pa so pomrli po vojni. Ljudska oblast sirot ni pozabila. Poskrbljeno je, da jim bo življenje čim boljše in veselo. Tov. Jankovičeva, upravnica doma, jim je postala druga mati. Skupno z vzgojiteljico Tilko skrbita, da je življenje gojencev lepo in da se vzgajajo v prave Ti-tove pionirje, ki bodo postali res dobri državljani nove Jugoslavije, za katero so žrtvovali njihovi starši svoja dragocena življenja.

Tovarišici imata pri svojem delu lepe uspehe. Saj so gojenci Mladinskega doma v Semiču najboljši pionirji v Beli krajini, v semiški gimnaziji pa med najboljšimi dijakami. Ob polletju je bil samo eden izmed njih slabo ocenjen. Udejstvujejo se tudi izvenšolsko. Na pustni torek so priredili skupno s semiški pionirji dobro uspešno maskarado. Odtično so naštudiraligrice »Hrustača«, s katero bodo obiskali tudi sosednje pionirske odrede. Pa ne samo to. V počastitev desete obletnice ustanovitve OF so opravili preko 200 prostovoljnih delovnih ur na posestvu zadrzne ekonomije in drž. pitališča v Krupi. So med najboljšimi pri nabiranju majskega hrošča, kajti zavedajo se, kakšno veliko škodo hrošč lahko napravi.

Sovražniki ljudstva so se seveda tudi ob ta dom spodtikali, češ, vzgajajo se brez bogov. Da vzgajajo se brez pravilne in hudiča, toda v pošteno delovne ljudi, ki se ne bodo bali nikogar, bodo pa pošteni delovni ljudje novega časa. Pravili so tudi kako otroci je v domu gladujejo, da jih tepejo, da jih zebe itd. Najlepši odgovor vam na to dajo otroci sami, če jih vprašate ali bi šli domov. Ne, nikjer nam ni bilo tako lepo kot tu in nikjer se nismo toliko lepega naučili. To trdita tudi mali štiri letni Jožek in njegov bratec z Brezove rebri, za katerega se je tako silno bala njuna mama, ki leži bolna, tuberkulozna, v novomeški bolnišnici, dokler ji ni tovariš iz okraja povedal, kako lepo je njenemu Jožku v domu.

Z. I.

Otroško igrišče v Črnomlju

Na pobudo okrajnega odbora AFZ v Črnomlju in tov. Pavlinove bodo na lepem travniku za Vinarsko zadrugo v Črnomlju uredili otroško igrišče, ki bo oskrbljeno z vrtiljakom, gugalnicami, plezalnimi lestvami in še z različnimi drugimi pripravami za otroško zabavo in razvedrilo. Načrte za ureditev otroškega igrišča je oskrbel referent za ljudsko prosveto pri OLO v Črnomlju, agilni tov. Janez Smrekar, svet za prosveto in kulturo pri OLO v Črnomlju pa bo za ureditev igrišča prispeval podporo 15.000 din. Akcija za ureditev igrišča je pravilno usmerjena že zato, ker bo vsako podjetje oziroma delavnica v Črnomlju izdelala vsaj en predmet za čim lepo opremo igrišča. Tako bodo končno tudi otroci iz Črnomlja prišli do potrebnega igrišča.

Letovanje otrok iz Bele krajine

Svet za prosveto in kulturo pri OLO v Črnomlju je za letošnji veliki šolski odmor organiziral pionirsko kolonijo v Dolenjskih Toplicah. V dveh izmenah se bo v prekrasni okolici Dol. Toplice odpočilo in zabavalo okrog 60 pionirjev.

Nadalje organizira svet za prosveto in kulturo s sodelovanjem okrajnega odbora AFZ in ZB v Črnomlju letovanje predšolske dece in sicer v Butoraju, prijazni vasi bližje Črnomlja.

Tisti pionirji, ki bodo želeli spoznati svojo ožjo domovino Belo krajino in se seznaniti z domoznanstvom Bele krajine, pa se bodo udeležili pionirskega pohoda po Beli krajini, ki bo organiziran v dveh izmenah. Vsaka šola v Beli krajini bo poslala na pionirski pohod po Beli krajini vsaj enega učenca, ki bo s pričetkom novega šolskega leta prinesel izkustva in doživljanje s pionirskega pohoda na svoje učence. V ta namen bodo udeleženci pionirskega pohoda pisali tudi dnevnik potovanja.

—c.

VOLIVCI PREDLAGAJO

Take pomoči si želi MLO Novo mesto od volivcev

»Zbor volivcev, ki bi moral biti redno vsaka dva meseca, je nocoj skoraj izredni zbor, ker ga že dolgo ni bilo...«

Tako je spregovoril tovariš Jurij Picek potem, ko so ga volivci II. in III. terena pretekli ponedeljek zvečer izvolili poleg tovarišev Mihe Počervine in Bogdana Vrančiča v delovno predsedstvo zbora volivcev teh dveh terenov. Podobno ugotovitev je na zboru volivcev IV. in V. terena podalo tamkajšnje delovno predsedstvo, v katerem so bili tovariši dr. Gros, Kočevarjeva in Hladnik. Da je s pripravo zbora volivcev res precej dela, so volivci zastopnikom MLO verjeli, vendar pa to še ni opravičilo, da zborov ne bi redno sklicevali v rokih, ki jih je predvidel zakon.

Obsežno je delo Mestnega ljudskega odbora

Da bi MLO lahko bil vsestransko kos številnim nalogam, ki jih razvoj mesta z okolico postavlja pred njega, bi morali biti delavniki vsi člani MLO. Zal v Novem mestu še ni tako. Poročilo sicer ni povedalo, kdo izmed odbornikov se izmika sejami in ne pomaga izvršnemu odboru, na ramena katerega — tako je izzvenelo v poročilih — letijo skrbi in glavna teža odgovornega vodstva, slišali pa smo vendar, da vsi člani niso bili dovolj delavni. Škoda, da takih odbornikov poročilo MLO ni predstavilo zbranim volivcem. Upamo, da bo tako prihodnjic, saj se zbiramo na zbere volivcev prav zato, da bomo spoznali dobro in slabo v našem odločajočem mestnem telesu.

Volivci doslej niso posegali v dovoljni in potrebni meri v delo MLO. Izvolitev Svetov državljanov in komisij pri nekaterih mestnih poverjenstvih pomeni dejansko v polnem pomenu besede prenos oblasti v roke ljudskih množic. Sveti državljanov so poleg

Taka je bila prva ugotovitev na zborih, ki so sicer dobro uspeli in dali vrsto pametnih predlogov za nadaljnje delo Mestnega ljudskega odbora, žal pa je bila udeležba volivcev vseh terenov tudi tokrat še zelo šibka. Vsa komur, ki dovolj vidnih vabil na zbor ni prežrl, pa ni bilo žal, da je slišal obračun dela MLO, njegovega izvršnega odbora in gospodarskih podjetij.

Po kratkih pregledih zgodovinsko pomembnih ukrepov našega vodstva v zadnjem času, ki so jih podali člani izvršnega odbora MLO, so poročali o delu MLO in lokalnem gospodarstvu mestni odborniki. Tako je na zboru volivcev II. in III. terena govoril predsednik MLO Jože Udovič, gospodarsko poročilo pa je podal prof. Karel Bačar.

delavskih svetov ena naših izredno pomembnih pridobitev. S svetli bodo delovni ljudje sodooločali v upravi MLO. Doslej so bili v Novem mestu že izvoljeni sveti za komunalne zadeve, za kmetijstvo in gozdarstvo, za stanov. zadeve, za kulturo in prosveto, za ljudsko zdravstvo, za soc. skrbstvo, za gostinstvo in turizem, za sadjarstvo in vinogradništvo ter svet za olepšavo in obnovo mesta. V teh 9 svetih bodo volivci najtesneje sodelovali s poverjeniki MLO.

Poročilo o dosedanjem delu MLO je bilo skrbno sestavljeno in je dalo zbranim volivcem točen vpogled v poslovanje MLO. (Op. uredništva: poročilo bomo objavili v prihodnji številki, da se bodo z njim seznanili vsi, ki na zboru volivcev niso bili).

Ni čudno, da je bilo zato tudi razpravljanje volivcev izredno plodno, pametno, polno dobrih predlogov in nasvetov. Tako pomoč si MLO v resnici želi od svojih volivcev.

Zdrava kritika rodi nove pobude za boljše delo

Kaj so ugotavljali volivci po poročilih? V zadnjem času se je začelo v Novem mestu res delati. Navzlic napakam in pomanjkljivostim se je mesto premaknilo z mrtve točke, kar je nedvomno zasluga prave skrbi MLO za razvoj in napredek kraja. Če bi delali tako od leta 1945 dalje, bi bilo Novo mesto danes obnovljeno. Spomnimo se samo prostih finančnih sredstev in delovne sile, ki je bila v letih 1945, 1946 in 1947 na razpolago za

lokalna dela, pa ugodnih prilik nismo znali izkoristiti. S takimi in podobnimi ugotovitvami so dali volivci prizadevnosti delavnih odbornikov MLO in njegovemu izvršnemu odboru nedvomno priznanje.

Ni pa ostalo samo pri teh ugotovitvah. Da ni šlo brez napak, ve vsakdo. Volivci tudi o tem niso molčali. Zene so se prve oglasile in kritizirale slabo preskrbo mesta z mlekom. Da ta res ni v redu, kakor tudi ne preskrba

Za kulturni dom v Trstu

Doslej so bile zbrane na Dolenjskem naslednje vsote za pomoč pri graditvi kulturnega doma naših bratov v Trstu:

»Pionir« 100.000 din, sindikat Okrajnega magazina Črnomelj 5000 din, Mestni odbor AFZ Črnomelj 2000 din, sindikat invalidskih podjetij Novo mesto 700 din, sindikat splošne bolnišnice Novo mesto 1000 din, Mestni odbor Zveze borcev Črnomelj 2000 din, zbirka mesta Črnomelj 12.000 din, Krajevni odbor OF Preloka 3000 din, sindikat okrajnega ljudskega odbora Novo mesto 3803 din, kolektiv uredništva in uprave Dolenjskega lista 5600 din, KUD Gradac 2000 din, tovarna Belsad 389 din, Gozdno gospodarstvo Novo mesto 2010 din.

Poročil iz okrajev Kočevje in Trebnje še nismo dobili.

Člani Osvobodilne fronte na Dolenjskem: fašisti so požgali kulturni dom naših tržaških bratov! Dokazimo z dejanji, da mislimo na našo kri za krivično potegnenimi mejami, podprimo napore tržaških Slovencev, da bodo zgradili nov dom kulture!

Kulturnoumetniška društva, ustanove, podjetja, tovarne, organizacije AFZ, mladine,

Vinogradniki!

Antiperonosporična postaja Grm — Novo mesto opozarja vse vinogradnike dolenjskega in posavskega vinogradniškega rajona (Krško, Novo mesto, Trebnje in Črnomelj), da je zaradi neugodnih vremenskih prilik velika nevarnost izbruhu peronospore. V kolikor še niste opravili prvega škropljenja vinske trte proti peronospori, storite to takoj, sicer vas bo peronosporična okužba prehitela.

Poglabljati demokratizem v delu organov oblasti, razvijati aktivnost delovnih množic pri upravljanju države in socialističnega gospodarstva ter pri izvrševanju drugih družbenih nalog, usmerjati državljane v tvorno razvijanje socialistične demokracije, razvijati kritičnost, dvigati zavest in ponos svobodnega socialističnega človeka — to je osnovna naloga organizacij Osvobodilne fronte v idejnopoličnem pogledu.

Iz resolucije III. kongresa OF

z mesom, ve v mestu vsakdo. Snaga navzlic februarškemu odloku MLO še marsikje ni taka, kot bi morala biti, kazenskih posledic pa kršilci odloka še niso občutili v potrebni meri, sicer bi šlo drugače. Borba proti ameriški kaparju je obvisela letos na suhi veji — ljudje so mnogo dreves očistili, s škropljenjem pa je šlo slabo. Kopalisce ob Krki postaja vedno slabše; splava ni več, baraka je precej demolirana, obljubljeni podaljšek do mosta in ureditev dōhoda do vode pa je ostala samo želja kopalcev. Prehod čez železniški most preko papirnate vojske še ni prišel, ljudje pa morajo v lepem in grdem vremenu iz Smihelja, Irče vasi itd. hoditi skozi Kandijo v mesto, kakor da bi bili podplati tako poceni in čas tako brezpomemben.

Cez Grm in Marof vozijo avtomobili in motoristi, kar naj bi se prepovedalo, so predlagali volivci. Na ureditev Ragovega loga, kamor bo vodil novi most, ki so ga že začeli postavljati med obema stanovanjskima blokom na Gerdešičevi cesti, je treba misliti že zdaj.

Pikre opazke so padale na račun divjanja šoferjev skozi mesto in dostikrat vse premalo nadzorovan promet po prometnih organih. Prenekateri tisočaki bi že morali plačati divji vozači in kolesarji za številne prestopke, s katerimi ogrožajo življenje meščanov in kršijo cestno-prometne predpise. Novo mesto je menda eno redkih mest, ki ne pozna nočnih ur; razgrajati si dovoljujejo marsikaj, kar bi moralo zanimati Ljudsko milico v mestu. — Jezdenje na stezi ob Krki naj se prepove.

Predlog, da bi imelo Novo mesto vsaj dva mestna miličnika, ki bi skrbela samo za red v mestu in najbližji okolici, so volivci soglasno sprejeli in pooblastili MLO, da pokrene tozadevne korake. Sedanja postaja LM ima preobširen obseg, da bi se miličniki mogli podrobneje zanimati za promet in red v mestu. — Volivci so razpravljali o vrnitvi tiskarne v Novo mesto, saj je znano, da ima mesto stoletno tiskarsko tradicijo in bi vrnitev tiskarne samo poživila razgibano kulturno življenje v mestu in v vseh dolenjskih okrajih, na drugi strani pa olajšala izhajanje lokalnega tednika.

Volivci IV. in V. terena so kritizirali nesnago na mostu v Kandiji, kjer je blata oz. prahu več kakor na cestah. Živahno so razpravljali tudi glede poti na Krko, predlagali so ustanovitev turističnega društva, kritizirali so nered in nečistočo pri skladišču podjetja za rejo prašičev v Kandiji, kjer so stroji vsi zimo in spomlad izpostavljeni dežju, želeli so pojasnil zaradi neurejenih razmer v trgovinah in podružnicah. Dr. Gros je podaril, da je nesmiselno mašiti si ušesa pred napakami, ki so se delale v mestu. Regulačijski načrt mesta se dela n. pr. že desetletja, stane lepe tisočake, napravljen pa še vendarle ni tako, kakor se bo in se že mesto dejansko razvija.

Odborniki so pojasnjevali volivcem ukrepe, ki jih je MLO izdajal in upošteval pri tem predloge organizacij OF, odgovarjali pa so tudi na stavljena vprašanja. Pokazalo se je, da se lahko le na tak način razčisti marsikatera nejasnost, volivci pa se seznanjajo s težavami, ki jih pred MLO ni malo. Odborniki MLO so poročali o izvršitvi sklepov, ki so bili sprejeti na zadnjem zboru volivcev. Večina predlogov volivcev je bila izpolnjena, nekateri sklepi pa imajo trajno veljavo in se že izvajajo.

Sklepi, ki so bili iz razpravljanja volivcev sprejeti, so dokaz, da pomenijo zbori volivcev veliko več, kakor smo doslej od njih mislili. V luči vse globlje in popolnejše demokratizacije našega življenja postajajo nujnost, plodove zborov volivcev pa spoznavamo iz dneva v dan bolj, saj dobiva tudi Novo mesto — novo lice.

V Kočevju tlakujejo cesto

Kakor druga dolenjska mesta, tako je tudi Kočevje potrebno boljše ceste. Ze v jeseni so začeli graditi za Kočevjem novo cesto, ki bo v času, ko bodo staro tlakovali, služila vozilom. Navzlic slabemu vremenu je bila ta, čez pol kilometra dolga cesta, zadnje dni aprila izročena prometu. Zda so se začela dela na glavni cesti v mestu. Napeljali bodo kanalizacijo, nato pa cesto tlakovali. Delavcem okr. gradbenega podjetja bodo pomagali frontovci in mladina, saj se zavedajo, da se bo promet po tlakovani cesti v Kočevju zelo izboljšal, manj pa bo tudi blata in prahu. O uspehih del na cesti bomo še poročali.

F. T.

Slike iz Šentjernejske doline

Vedno radovedna dopisniška vest me je lepega majskega jutra spravila iz mesta po cesti proti St. Jerneju. Prijetna pot je to. Opojno diši razcvetajoči bezeg, po njivah ob cesti so prve rdeči pokošene detelje. Te so letos izredno debele, da jih kosci s koso komaj prebijajo. Ponekod, posebno med St. Jernejem in Orehovo okrog Stare vasi, so kozolci že polni lepo dišeče detelje. Krme bo dovolj, pa tudi letina lepo kaže. Če ne bo kakšnega zrnja iz oblakov, bomo letos imeli letino kot že dolgo ne.

Ker sem že omenil Staro vas, naj povem, da me je zelo zanimalo, zakaj se vas imenuje Stara. Nisem opazil, da bi bila ta vas upravičena do tega imena bolj kot katerakoli druga naša vas. Lahko bi se imenovala tudi n. pr. Klanec. Morda zato, ker sta taki napisni tabli nabiti na stari vrbi ob cesti.

Lep kraj je St. Jernej s svojimi slikovito okolico. Toda, če mi Šentjernejci ne zamerijo, prostor sredi trga na križišču cest mi ni prav nič všeč. Preveč je podoben oskubljeni goski. Nekaj urejenih gredic, morda nekaj klopi in še kakšno drevo za senco, to bi prostoru dalo čisto drugačno lice. Prepričan sem, da v St. Jerneju tudi na to mislijo. Pravo nasprotje temu prostoru je prostor ob potoku med glavno cesto in spodnjim mostičkom pri novi tovarni. Skoraj bi lahko pisal o bodočem zooškem vrtu.

Nova tovarna — ponos Šentjernejčanov

»Našo novo tovarno si ogledajte!« so mi rekli znanci in nisem si dal dvakrat reči. Iz bivše Ustrojeve garaže so v kratkem času uredili veliko svetlo dvorano za tovarno elektroporov za radio aparate, prvo te vrste v Jugoslaviji. Tovarna je stranski obrat podjetja za telekomunikacije v Ljubljani in je že začela obratovati. Sicer obratuje še v majhnem obsegu, ker je treba prej strokovno usposobiti domača dekleta, kajti v tovarni bodo zaposleni izključno domačini in to samo ženske. Ze prihodnji mesec bodo zaposlili v tovarni 40 žensk, ko bodo pa dozidali nad dvorano še eno nadstropje, se bo število zaposlenih povečalo. V dvoranah so nameščeni vsi potrebni stroji, 7 deklet pod vodstvom strokovnjakov pa se že pridno vadi v produkciji teh dokaj drobnih predmetov. Prvi izdelki so že pripravljene za odpremo. V tovarni bodo izdelovali tudi elektrolite. Upravnik tovarne se zelo pohvalno izraža o izdatni pomoči krajevnega ljudskega odbora tako pri urejanju prostorov kot pri zbiranju kadra. Prostor okrog nove tovarne je ograjen, v njem pa se podi po travi 200 kokoši in 150 piščancev. Direkcija podjetja ima urejeno poleg tovarne še farmo za rejo kosič. Pozneje bodo imeli tudi prašičerejo.

Poudariti moram, da je tovarna res lepo urejena. Šentjernejčani so lahko ponosni nanjo, saj bodo imeli od nje le koristi.

V kmetijski zadrugi pridno odkupujejo zdravilna zelišča

Trgovina kmetijske zadruge je založena z blagom kot malokatera v okraju. No, če bi imeli kaj letnih čevljev, sandal in pa kvasa, bi se promet v trgovini še povečal, kljub temu pa presegajo mesečni plan prometa, odkar je trgovina sproščena. V teku je odkup zdravilnih zelišč, katerih so odkupili že čez 1000 kg. Če bi dobili pravočasno ceno, bi bila odkupljena količina veliko večja. Poslovodkinja tov. Režika je prepričana, da bodo kljub temu odkupili določene količine.

Odkup zelišč ima zadruga dobro organiziran. Velik plakat na oknu z navedenimi cenami posameznih zelišč, zraven pa rastline zdravilnih zelišč; vsakomur pokažejo, kaj je treba nabirati in koliko dobi za nabrana zelišča. Prav ko sem bil v trgovini, je neka ženska prinesla sveže sadike baldrijana in gozdnega korena, katere so vsadili v lončnice

za vzorec. Da imajo ljudje smisel za nabiranje zdravilnih zelišč, sem videl pri šolarjih, ki so, vračujoči se opoldne iz šole, mimogrede nabirali cvetje plavic. Pravijo da so cene kar primerne, le za posušeno listje koprive se jim zdi premalo 80 din za kg.

»Delavnica« zadrugnega sklada v St. Jerneju

Priznati moram, da me je »vremenska delavnica« zadrugnega sklada močno razočarala. Vremenska pravim zato, ker se lahko v njej dela samo v lepem vremenu. Imena delavnica pa tudi ne zasluži, kajti je del stare podrtije in ne moderna delavnica, ki naj bi pomagala zadrugnikom pri kapitalnih gradnjah. Nekaj mizarskih strojev in mizarskih stolov je nameščenih v na pol podrti luknji, brez vrat, oken in stropa. Gornji del stavbe je brez sten, streha je luknjasta, tako da dež neovirano pada v »delavnico«. Sicer imajo načrt preurejene stavbe že narejen, toda če ne bodo za njegovo uresnitve takoj začeli delati, bo jesensko vreme gotovo pregnalo res dobro voljo tovariša Cvelbarja, da bi organiziral pošteno delavnico. Mimogrede naj še omenim, da leži za stavbo, kjer je delavnica, kup starega železa, katerega so v tednu za zbiranje odpadkov prav gotovo tudi našli.

Prevrat ekonomije na Brezovici

Številni novi stroji in mehanizacija na ekonomiji na Brezovici kaže, da se je tu izvršil prevrat v naprednem smislu. Sedanji lastnik, podjetje Litoštroj iz Ljubljane je prevzelo od invalidskega podjetja letos v marcu kaj žalostno dediščino: slabo obdelana polja, v hlevu 7 mršavih krav, 7 konj in 16 rilcev, pa še vrsto posledic slabega gospodarjenja. V dobrih dveh mesecih je pod upravo tov. Zagarja in ob izdatni pomoči podjetja in ljudskega odbora ekonomija napravila ogromen skok naprej. Na mesto 7 repov neznanne pasme goved je sedaj v hlevih 26 glav po večini sive montafonske pasme z rodovnikom, število rilcev pa se je dvignilo na 93 in se dnevno dviga. Številno konj se je znižalo, ker jih nadomešča traktor.

Skoro vse delo opravijo s stroji. Se celo vodo črpajo iz vodnjaka z električno črpalko. Letos so posadili krompirja 7,5 ha, pose-

jali ovsa 3 ha, pšenice imajo posejane 19 ha, ječmena 7 ha, 3 ha pa imajo vrtnih ter 24 kvadratnih metrov toplih gred. Vinograd v izmeri nad 2 ha ima po večini stare trte in je bil lani prav tako precej zapuščen, saj drugič sploh ni bil kopan. Letos ga prav te dni drugič kopljejo in kar lepo kaže.

Da so mogli zasadiati toliko površino s krompirjem, pravi upravnik, se morajo v precejšnji meri zahvaliti okrajnemu poverjeništvu za kmetijstvo, ki jim je dalo na razpolago lepo količino prvovrstnega semenskega krompirja. Na ekonomiji, ki je ena največjih v okraju, je stalno zaposlenih 20 ljudi, ob sezonskih delih pa si pomagajo še z najeto delovno silo. Kjer je le mogoče, izvršujejo vsa dela v akordu. Zanimivo je, da so od 8 delavcev, ki jih je podjetje poslalo v pomoč pri sezonskih delih, štirje izjavili, da ostanejo za stalno na ekonomiji, tako jim je kmečko delo všeč. Nekoliko težje je z zaposlitvijo domačih ljudi, kar zahtevajo poleg plačila in hrane še vino, ker se baje po njihovem brez vina ne da prav nič delati. Posledica prejšnjega slabega gospodarstva so se odražale tudi v številnih tatvinah, kar pa so sedaj odločno zatrli.

V načrtu imajo še ureditev kokošnjakov, za škropljenje vrta pa bodo v kratkem namestili posebno črpalko. Iz prejšnjega zamenjenega silosa so si že uredili kopalni bazen za delavce. Ker se je z boljšo organizacijo dela storilnost povečala, je tudi zaslužek posameznega delavca dokaj lep: 5 do 7000 din na mesec. Delavci so razporejeni po brigadah. Vsak večer imajo sestanek, na katerem se pogovorijo o delu za prihodnji dan. Prav tako imajo tak sestanek ob koncu tedna in meseca. Vsi delavci in uslužbenci so člani sindikalne podružnice, trije od njih aktivno sodelujejo pri kulturno prosvetnem delu v St. Jerneju. Za pomoč pri upravljanju ekonomije imajo 5 članski svet. Odnosi s sosedi in tudi s krajevnim ljudskim odborom so dobri. Le vprašanje stanovanja za uslužbenke ekonomije se menda kot povsod tudi tu počasi rešuje.

Čeprav so litoštrojci doživeli pri prevzemanju ekonomije pravi ognjeni krst od prejšnjega upravnika, kot so mi to povedali domačini, se vendar niso ustrašili težav in so že vložili obilo naporov, da se bo ekonomija v kratkem času spremenila v vzorno socialistično gospodarstvo.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Belokranjci, ali jo poznate?

V jeseni 1950 so v Beli krajini prvič sejali oljno repico. To je bila poizkusna setev, da bi ugotovili, če in kako bo ta industrijska rastlina uspevala. Doslej se je zelo dobro razvijala. Setev je bila v jeseni sicer nekoliko zamujena, ponekod tudi za mesec dni, vendar pa je mila zima ugodno vplivala na razvoj oljne repice. Rastlina je že na vseh poizkusnih parcelah odcvetela in obeta lep pridelek. Dozorela bo v prvi polovici junija. Zaradi tega že zdaj opozarjamo lastnike parcel, da naslednje leto v dozorevanje repice. Morda bo rastlina kje prezorela in se bi lahko začela osipati. Požeti jo je treba, ko bo približno tritretina plodov dozorelih, delo pa je treba opraviti v zgodnjih jutranjih urah.

Kakor vse kaže, je oljna repica primerna rastlina za belokranjsko zemljo in podnebje

Obiščite razstavo

10 let Osvobodilne fronte!

Razstava je odprta do 10. junija

ter se bo lahko s koristjo uveljavila v poljedelstvu.

Kakor vsaka novost, je seveda tudi ta rastlina morala prebroditi začetne težave. Prva je bila ta, da so jo kmetje večinoma zamenjavali s plevelno repico. V Jerneji vasi sta n. pr. 2 njivi z lepo rastočo oljno repico, ki so jo zamenjavali s plevelno repico. Tudi kmečka delovna zadruga v Metliki ima poizkusno parcelo. Mimoidoči ljudje so zmajevali z glavami, češ, kako dopušča zadruga toliko plevela na svoji njivi. Ko so po natančnejšem opazovanju opazili med rastlinami vrste in razliko med vonjem cvetne oljne in plevelne repice, so se šele prepričali o novi rastlini — oljni repici.

Groba napaka zaradi slabega poznavanja rastlin bi se bila skoraj zgodila na okrajnem posestvu Zastava, ki spada pod Vinomer. Zastopnik uprave je ob pregledu njiv na posestvu naročil tamkajšnjim ljudem, da morajo pokositi vso oljno repico. Na srečo naloga ni bila izvršena, oljna repica, ki je bila izmed vseh poizkusnih parcel na tem posestvu edina pravočasno posejana, pa je bila tako rešena pred uničenjem.

Inž. P. D.

Promet, turizem in gostinstvo v Beli krajini

Slika belokranjskega gospodarstva se je v zadnjih letih zelo izpremenila. Svojska je bilo v Beli krajini pet gospodarskih in kupčijskih središč: Crnomelj, Metlika, Semič, Stari trg in Vinica. Promet je posredovala deloma železnica, deloma pa pošta. Drugih zvez razen zasebnih vozovnikov ni bilo. Pred vojno začeta proga Crnomelj—Vinica—Vrbovsko je obstala pri začetnih delih, čeprav je zelo potrebna. Najnujnejše pa bi bilo, da bi dogradili progo Crnomelj—Vinica. Kdor opazuje skoraj vsakodnevne žalostne prizore pri avtobusu na Vinici in skozi na poti do Crnomlja, mora biti zagovornik čim hitreje dograditve te komaj 18 km dolge in že deloma zgrajene proge Z avtobusom je danes kočljivo. Prideš v Crnomelj, hočeš na Vinico, avtobus je pokvarjen. Prideš v nedeljo — avtobus ne vozi. Prednost imajo »službeni mesečarji«, potem »službeni«, — nato ostali. Tam je jok in prošnje, vendar — avtobus je premajhen, da bi lahko odpeljal vse potnike v Crnomelj. Iz sosednje Hrvaške so vsakdanji gostje delavci, ki delajo v Crnomlju.

Nič boljše ni, če potrebuješ voz na Vinico. Obletati moraš vso Vinico in ga morda končno še ne dobiš, zlasti ne ob slabem vremenu. Železnica bi odpravila vse nedostatke tako za ljudi kakor tudi za tovore. S tem, da bi podaljšali progo do Vinice, bi postala Vinica takorekoč predmestje Crnomlja. Stanovanjska kriza v Crnomlju bi se ublažila, ker bi marsikdo dobil stanovanje v krajih ob progi. Čas potovanja bi se skrajšal, kar pa je zelo važno, najmanj 20 kilometrov iz Hrvaške bi pritegnil promet na Vinico.

O turizmu danes v Beli krajini ne moremo govoriti, dasiravno so dani vsi pogoji, da bi prav turizem postal pomembna gospodarska veja. Cela Bela krajina je en sam spomenik narodnoosvobodilne borbe, polna je zgodovinskih in kulturnih znamenitosti, prirodnih lepot, ogromno je ohranjene pristne folklore, starih plesov in običajev. — Občutno je pomanjkanje gostišč, saj je odprtih komaj 20 gostiln, ki nikakor ne zadoščajo potrebam prometa. Neredkokrat se zgodi, da celo službeni potniki ne dobijo prenočišča ne v Crnomlju in ne v Metliki. Tu stoji že več kot 10 let lepa in velika stavba poleg prosvetnega doma in služi za shrambo slame, namesto da bi se vzdala okna in vrata in služila ljudem bodisi za stanovanja ali druge potrebe. Tvrdba Okroglič iz Novega mesta je dobila svojčas že vsa mizarska dela plačana. Ali ve za to planska komisija v Crnomlju? Kopališča niso obnovljena, planski dom na Mimi gori je požgan, marsikatera izletna točka pa je zaradi slabih prometnih razmer nedosegljiva.

Enkratni obisk po vseh belokranjskih gostiščih takoj pove, da manjka tu marsikaj. Tudi v gostinstvu bo treba začeti z ukrepi za večjo snago, higieno in boljše postrežbo.

Vprašanje turizma in gostinstva je v Beli krajini zelo važno. O tem naj bi razpravljali tudi praktično, ne samo v besedi.

B. R.

NOVE KNJIGE

Prejeli smo v oceno:

Ferdinand Trenc: Kisanje krme (siliranja). Založba Kmečke knjige. Tako gradimo socializem na vasi (Prvi zbor slovenskih zadrugnikov). A. Petričič: Pomenki o kmetijstvu.

Socialistično kmetijstvo, revija Kmečke knjige, št. 1, letnik II.

Zivinarejec, poljudni mesečnik za povzdigo živinorejce. Založba Kmečke knjige, Ljubljana, št. 2, leto I.

Sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo, št. 5, leto III.

„Šele zdaj bodo splošne kmetijske zadruge v celoti prišle do svoje veljave!“

V zvezi z novim načinom sproščene trgovine je naš dopisnik stavil nekaj vprašanj predsedniku okrajne zveze kmetijskih zadrug Novo mesto tov. Stanetu Smidu.

Kako so kmetijske zadruge sprejele nov način sproščene trgovine?

»Vse naše splošne kmetijske zadruge so nov način trgovine toplo pozdravile. Sedaj šele bodo lahko prišle do veljave, ko bodo prosto odkupovale in nabavljale blago po lastnih pobudah. Sedaj se bo tudi pokazalo, kdo je bolj sposoben in kdo bo moral prepustiti svoje mesto bolj sposobnemu. Seveda bo nekaj manjših zadrug, ki že prej niso imele možnosti za obstoj, odpadlo in se priključilo najbližji močnejši kmetijski zadrugi. Take kmetijske zadruge so Gornje Sušice, Sela-Hinje in Ratež.«

Ali bo vsaka zadruga za sebe odkupovala in prodajala tudi izven okraja ali države, ali pa bo kakšno drugo posredniško telo v okrajnem merilu?

»Prvotno smo mislili, da bi bili v okrajnem merilu dve odkupni podjetji: dosedanje odkupno podjetje in trgovsko podjetje okrajne zveze kmetijskih zadrug. Na predlog samih zadrug pa je sedaj dogovorjeno, da bo te posle prevzelo trgovsko podjetje OZKZ, kateremu se priključi še odkupno podjetje.

Pri našem trgovskem podjetju bo poseben oddelek za odkupe, ki bo zajemal vse odkupljene količine od vseh zadrug in jih vnovičeval v imenu zadrug bodisi na domačem trgu, bodisi v drugih republikah ali pa v inozemstvu. Od prejetih deviz bo vsaka zadruga prejela toliko, kolikor bo dala blaga. Sicer pa bodo trgovsko podjetje vodili sami člani zadrug potom izvoljenih članov upravnega odbora kot upravnega organa podjetja.«

Kaj bo trgovsko podjetje v glavnem lahko nudilo na trgu bodisi v druge okraje ali republike ali pa za izvoz?

»V glavnem bo podjetje nudilo na trg apno, vse vrste lesa in desk, sadje, vse gozdne proizvode, zdravilna zelišča, gozdne sadeže, izdelke domače obrti, suhe gobe, živino itd. Naj povem, da je med zadrugami veliko zanimanja za odkup navedenih predmetov. Samo zadruga v Hinjah je prijavila za prodajo 20 vagonov apna. Z odkupom izdelkov domače obrti se bo ta še bolj poživila. Navzeli smo že stike zaradi zamenjave raznih predmetov v drugih republikah in dobili dokaj ugodne ponudbe. Seveda bodo zadruge tudi vse poljske pridelke odkupovale in jih po zadostitvi domačega trga prodajale na drugih trgih. Zadruge se pripravljajo, da bodo prodajale razne pridelke tudi na stojnicah v Novem mestu.«

Kaj pa z nabavo blaga za potrošnike sedaj, ko ni več obveznega razdeljevanja?

»Bil je že skrajni čas, da se je obvezno razdeljevanje blaga odpravilo. V naših zadrugah je sedaj mnogo več blaga kot ga je bilo prej in veliko večja izbira, tako da so v tem pogledu vse pritožbe prenehale. Sicer še vedno nabavljajo blago za vse zadruge v okraju trgovsko podjetje OZKZ, vendar ima vsaka zadruga možnost, da si v skladišču izbere blago in vzame tisto, ki ga sama hoče. Posrečilo se nam je navezati stike z različnimi proizvodnimi podjetji v državi, tako da bomo lahko v bodoče nakupili še več blaga in še v večji izbiri. Zadruge nam sproti javljajo želje potrošnikov, te pa so nam potem glavno napotilo pri nakupih blaga. Pregledali smo zaloge vseh zadrug glede neidočega blaga in ugotovili, da ga skoraj nimamo. To je najboljši dokaz sposobnosti nabavnega aparata pri trgovskem podjetju.«

Ali bo tudi letos odkup zdravilnih zelišč tako uspešen kot lani?

»Upam, da še bolj. Odkup poteka zelo dobro. Ze dosedaj je odkupljenih čez 16.000 kg zdravilnih zelišč. Posamezne zadruge so že odkupile zelišč čez določene količine, čeprav smo cenik prejeli dokaj pozno. Letos bodo zadruge odkupovale tudi vse vrste gozdnih sadežev. Precejšnje težave imamo pri tem zaradi pomanjkanja primernih skladišč.«

Tovariš predsednik, omenili ste pomanjkanje prostorov oziroma skladišč. Če bi bili zgrajeni vsi zadrugi domovi, ki so bili predvideni, ali bi sedaj ne bilo dovolj skladišč za zadruge?

»Da, presneto se nam maščuje to. Zdaj šele zadruge spoznavajo, kakšna napaka je

bila, da gradnja zadrugnih domov ni bila bolj živa. V zadnjem času zanimanje za zadrugne domove raste. Tako so v Podturnu, Mirni Peči, Orehovi in Smarjeti sami zadrugniki sprožili vprašanje gradnje zadrugnih domov.«

Kako gledajo zadrugniki in tudi drugi na cene industrijskih izdelkov?

»Seveda trdi vsak, da so te mnogo previsoke, kar za nekatere predmete tudi drži. Vzemimo n. pr. gradbeni material. Potrebe po cementu in strešni opeki so zelo velike, vendar smo morali nekaj naročil tega materiala odpovedati, ker je 13 do 14 din za kos strešne opeke in cement po 18 do 20 din kg res nekoliko previsoka cena in potrošniki umikajo prejšnja naročila. Veliko je zanimanje za nabavo strojev. Posamezne zadruge so že zbrale precej naročil in tudi denar za nakup čistilnikov (trilerjev), mlatilnic in drugih strojev. Naj povem, da smo letošnjo spomlad prodali 90 plugov in jih bi lahko še veliko več, ako bi jih dobili.«

Kaj pa kredit?

»Tega nam pa primanjkuje. Banka zahteva, da se mora kredit v drobno prodajni mreži obrniti 6—7 krat na leto, v grosistični trgovini pa celo 12 krat, kar pa je velikokrat nemogoče. Pri največji pažnji se lahko dogodi, da neko blago obleži dalj časa v trgovini, ker velikokrat odloča o tem tudi ceno blaga in ne samo povpraševanje. V tem oziru se v zadnjem času zadruge postavljajo na lastne noge s povečanim delovanjem kreditnih odsekov, v katerih vloge zadrugnikov stalno rastejo.«

(Uprizoritev dijakov novomeške gimnazije)

Mladostna drama velikega Goethejevega sodobnika in prijatelja Fr. Schillerja je delo, ki ga je še zmerom vredno postaviti na oder. Pesnik je bil uporabil resnični dogodek, ga umetniško preoblikoval in razširil ter ustvaril socialno in revolucionarno tragedijo, ki po duhu in nastanku spada v čas tik pred francosko revolucijo. V nji je razkinal in postavil pred gledalce eno izmed neštetihih dvornih spletk na dvoru ene številnih nemških kneževin, kjer je vladalo povečini podlo, že skrahirano plemstvo. Drama dveh ljubečih se mladih src, brez stanovskih predsodkov, izzvani v sovraštvo do tiranov in v globoko željo po svobodi, kaže upor prebujajočega se meščanstva proti plemičem in je po vrhu še ostra politična satira. Saj pravi Schiller sam: Moral sem se ponorčevati iz odličnikov — bedakov in lopovov!

Dijaki novomeške gimnazije (člani MKUD »Oton Zupančič«) so zaigrali Kovarstvo in ljubezen za novomeško občinstvo. Izbor tega Schillerjevega dela je bil zanje vsekar pogumno in — precej tvegano dejanje. Navzlic mamljivim vnanjim odskrim učinkom je Kovarstvo in ljubezen trd oreh tudi za spretno, vajene igralce, toliko bolj za mlade, neizkušene dijake, ki so povečini prvič nastopili. Zato jih sploh ne gre soditi s kakimi strojnimi merili. Je povsem razumljivo, da Kovarstvu niso bili, niti mogli biti kos. Tam, kjer bi, recimo, Zupanova Micka dobro stala, jim je Schiller sproti uhajal izpod rok (no, saj uhaja še na drugačnih odrih!).

Dijaki so igro pridno študirali. Prav tako je bilo očitno, da je režiser, profesor Trdan, vložil v uprizoritev nemalo truda in spretnosti, in da so ga v tem igralci vneto podprli. Tehnično je bila drama speljana res tekoče in ubrano. Toda bodi režiser še tako dober, kako bo te mlade obraze in glasove spremenil na primer v kneza ali starega Millerja ali Millerico? In kako jih, življenjsko

Prvi hočejo biti!

Pionirji nižje gimnazije v Podzemlju so zbrali za Zupančičev spomenik na Vinici 2700 din. S tem pa se niso zadovoljili! Omišlili so si nabiralne pole in z njimi obiskujejo vaščane svojega šol, okoliša. Zbrali bodo na ta način okrog 5000 din prostovoljnih prispevkov. Ker pa hočejo biti prvi v Beli krajini, bodo uprizorili 10. junija Ingoličev mladinski igr »Mladi aktivisti«, od katere tudi pričakujejo najmanj 2500 din. Tako bodo zbrali podzemeljski cibani in pionirji za pesnika sončne Bele krajine oziroma njegov spomenik na Vinici najmanj 10.000 din. Vsekakor lep in vzgleden primer ljubezni mladine do svojega pesnika! —c

Zbirka za Zupančičev muzej

Objavljamo pregled zbirke prostovoljnih prispevkov za Zupančičev muzej na Vinici, ki bo svečano odprt v nedeljo, 17. junija.

pionirji Bele krajine so zbrali doslej že 27.000 din. Zveza borcev na Vinici je podarila pripravljalnemu odboru 20.000 dinarjev, okrajni odbor Osobodilne fronte v Crnomlju 10.000 din, uredništvo Dolenskega lista v Novem mestu 2000 din, osnovna šola Stari trg 900 din.

Podjetja in ustanove, šole, sindikalna in ostala kulturno-prosvetna društva, ki zbirajo denar za Zupančičev muzej na Vinici, lahko denar osebno oddajo v pisarni okrajnega odbora Ljudske prosvete v Crnomlju, ali pa ga lahko nakazujejo na tekoči račun okrajnega odbora LPS štev. 618-90332-0 v Crnomlju.

Oton Zupančič se vrača na Vinico...

Bilo je pozimi leta 1944. V sanatoriju Slajmerjevega doma v Ljubljani se je zdravil pesnik Oton Zupančič. Njegova soba je bila malo podobna bolniški sobi, saj je bila bogato založena s knjigami in papirjem. Pesnik Oton Zupančič ni poznal počitka. Tudi v času boleznij je neumorno pisal in prevajal. Njegovi znanci in prijatelji smo le predobro vedeli, da dr. Anton Pesnik ne pozna počitka, vedeli smo, da je svoje pesniško pero osilil za bojno kopje v času, ko so naši borci krvaveli in se borili za svobodo. Njegove pesmi so v dneh najhujše preizkušnje in naporov vlivale slovenskemu partizanu moči, da je, oplojen in duhovno obogaten z verzi dr. Antona Pesnika bil boj s fašisti na življenje in smrt.

Pravica je zmagovala, toda do končne zmage je bilo še daleč. Spominjam se lepih popoldanskih ur, ki smo jih s pokojnim Otonom Zupančičem in pokojnim pesnikom Peruzzijem ter novinarjem Francetom Slokanom preživeli v njegovi bolniški sobici. Za odpočitek je pesnik Oton Zupančič rad premešal karte in vrgel tarok s svojimi prijatelji. Ta igra pa je bila vselej le uvod v razgovor, ki se je nujno razvil v ugibanja, kdaj bodo hrabri partizani pregnali tisočkrat preklete fašiste z naših tal.

Oton je bil med nami kakor prerok. Vselej je bil točno obveščen o vseh borbenih akcijah naših borcev. Kadar smo obupavali, nam je vtilval vero v zmago in svobodo, ki sta prihajali v našo deželo z velikimi koraki. Njegova žena Ani ga je dnevno obiskovala in mu prinašala vesti, na katere smo komaj čakali.

neizkušene — kot taki mladi ljudje so, prenetel za tako zahtevne psihološke vloge? Res, dijaki so igrali, niso pa živeli na odru z življenjem in značajem »kovarnikov in ljubimcev«. Zato so tako močni prizori kot je spopad med Luizo in Wurmom (usodno pismo) ter tragična smrt obeh zaljubljenca ostali pač odrska podoba, ki ji manjka tretje dimenzije — doživljaja igranja, da bi pretreslo gledalce.

Drama je zmerom slovesna igra (ne mislim v tempu), in prav te slovesnosti je manjkalo. Knez je bil sicer v resnici lopov, ampak tako pa nemara le ni drdral z besedami pred svojimi dvorjani kakor naš igralec. Ne vem, komu je pripisati dvornega maršala Kalba; prav lahko je bil bedak in smešno napihnjen dvorjan, ki je bil videti pavlihovski, nikakor pa ni sam hote igral Pavlihe, kakor se je zgodilo v tej predstavi. Luiza (Majda Vrtačnik) bi bila lahko dobro zaigrala, ima glas in nastop, toda pokazati bi morala v bistvu preprosto meščansko deklo, ne dvorne dame, in pa — odrska govornica ni deklamiranje. Da 16-letna meščanica govori kot izkušena »svetska dama« (prizor z Lady Milford) je pač kriv avtor; režiser bi tisti tekst lahko z mirno vestjo predelal. Ferdinand (Stanko Gajšek) je ponekod kar dobro zaigral, trudila sta se tudi Miller (Jože Perpar) in Wurm (Miha Krhin). Resnično, talentirano igro sta pa pravzaprav pokazala le dva: Franci Lenart v kratki, prepričljivo podani vlogi komornega služabnika, in Evica Nifergal kot Lady Milford. Nifergalova se je vživela v svojo vlogo, jo utemeljila in zaigrala tako spretno, da se je povzpela nad svoje soigralce. S.

Črnomeljski igralci na novomeškem odru

Tri leta so minila od zadnjega obiska črnomeljskih igralcev v Novem mestu. Takrat so nam igrali Nušičeve Zalujoče ostale, v soboto 26. maja pa so se predstavili z Operacijo Mire Pucove.

Dalj časa o njihovem delu ni bilo veliko slišati. Tudi v sezoni, ki gre h kraju, so se resno lotili igranja šole v zadnjih mesecih. Odtod pozen obisk; vendar pa so Novomeščanom le zaigrali dramo, ki jo je obetalo tudi novomeško gledališče, katero pa zaradi notranjih neurejenih razmer, ki so jih razčistili šele zadnji učinkoviti, čeprav precej kasni sklepi, preko obetov Operacije ni prišlo.

Ocenjevati rast in trenutno stanje črnomeljskega odra po enkratnem gledanju drame novomeškemu opazovalcu ni mogoče. Namesto ugibanja, kako se bo razvijalo gledališče v Crnomlju v bodoči sezoni, zapišemo vtis, ki ga je zapustil v nas njihov igralski kolektiv: veliko dobre volje, resnega prizadevanja in hotenja je v njih, ustvariti dobro amatersko igralsko družino. Medsebojna gostovanja med obema gledališčema naj nam dajo — morda že v jeseni — priložnost, da bomo to njihovo stremljenje videli uresničeno v novih uprizoritvah.

V Operacijo je vložil režiser drame Janez Smrekar vse svoje sposobnosti. Preprosta scena je ustrezala okolju, v katerem se dejanja razvijajo. Razlike v igralskih sposobnostih posameznikov kolektivu še ne dajejo videza enotno ubranega ansambla, saj so bile v dramu preobčutne. Težko se je zato odločiti za najboljše igrano osebo na odru. Izbirati bi jo bilo treba — potem, ko bi si opazovalec delo večkrat ogledal — verjetno med župnikom Klavoro, dr. Romihovo in dr. Permetovo.

Antona Klavoro je igral Slavko Grahek; znal mu je vlti v geste, izraz in v ves nastop

29. maja je priredila Glasbena šola v Novem mestu javno produkcijo svojih učencev. Nastopili so učenci klavirja, violine, violončela, flavte, klarineta in trobente.

Tovrstne prireditve so zmerom zanimive. Sleherna umetnost hoče izraziti lepoto, s tem pa plemeniti duha in srce, kar velja zlasti za glasbo kot najglobljo in človeku najpristopnejšo umetnost. Razumljivo je torej, da nas posebno zanimajo prireditve, ki naj pokažejo napredek v glasbeni vzgoji naših najmlajših; in ker je taka produkcija samo enkrat na leto, je morebitni napredek tem bolj očitna. Ta napredek smo mi, ki iz leta v leto obiskujemo javne produkcije novomeške glasbene šole, nedvomno začutili.

Za uvod so trije učenci zaigrali slovesni pozdrav s fanfarami, nakar je ravnatelj zavoda Drago Sproč imel pomenljiv govor o nalogah glasbene vzgoje sploh in o delu šole posebej. Program je bil bogat: nastopilo je 15 učencev za klavir (nekateri celo s tremi točkami), 4 za violino, po eden pa za violončelo, flavto, klarinet in trobento. Zašli bi predaleč, če bi skušali oceniti poedinice; omejiti se moramo le na delo novomeške glasbene šole sploh. To delo je bilo v vseh ozirih uspešno. Videli smo od razburjenja žareče obraze in oči, ki so se iskrale od živnega zanimanja in ljubezni za glasbo. Učenci so jasno izpričali svojo marljivost in prizadevnost, zlasti pa nesebično in požrtvovalno skrb svojih učiteljev.

S posebnim zadovoljstvom moramo omeniti pouk pihal, za katera doslej ni bilo učitelja, zdaj pa poučujejo glasbeniki tukajšnje vojaške godbe. To nam daje upanje, da bo-

vso, tisto klavnost hlapčevske vdanosti »ponižnega služabnika« v senci vojskujočega se škofa, ki je postavljaj svoje zveste za volne tujim krvnikom, Dr. Donata je igral režiser Janez Smrekar. Najboljši je bil v zapletih drugega dejanja, motilo pa je njegovo odsekano, največkrat nepotrebno hlastno govorjenje. Odlični v mojstrskih dialogih s svojim bivšim sošolcem Klavoro in s predstojnikom, je bil dr. Donat v scenah z Romihovo manj prepričljiv. Dr. Ratek, šef kirurgije v bolnišnici, je zaživel v Juliju Milerju v vsej svoji stacionarski preračunljivosti; bil je prava podoba gliste-sredinca. Nasprotno pa je bil premalo doživet Kostja — Simonič Matija, ki bi bil lahko dosegel večji učinek z dovoljenimi igralskimi sredstvi (ton, geste in podobno).

Igra lahkotnega življenja in erosa željne dr. Romihove za Boleslavo Horvat ni bila lahka naloga. Igralka ji je bila v glavnem kos, v odnosih do bivšega ljubimca pa ji malo več toplote navzlic vsej njeni histeričnosti ne bi škodovalo. Nad okolico bi jo bolj dvignila tudi malo razkošnejša toaleta, kar bi se dobro ujemale z odlično igranim prezirrom vsega, kar ni v višini njenih pokvarjenih meščanskih navad. — Simpatično in z občutkom je ustvarila dr. Permetovo Dragica Milek, Obrobni vlogi sester Kanizije in Serafine sta v osehah Pepce Mehle in Ele Petrič dale slutiti tiransko vzdušje razmer v naših bolnišnicah pred in med vojno, v igri pa nista bili dovolj prepričljivi. Jeziku bo treba v črnomeljskem gledališču dati precej pile, ker so motili dialekti.

Nastopa črnomeljskih igralcev smo bili v Novem mestu veseli. Zbližal nas je in nam povedal, da je zavel tudi v črnomeljskem gledališču nov veter, ki obeta marsikaj dobrega. —k.

mo sčasoma v Novem mestu dobili glasbenike na pihala, ker je šolski pouk edino pravi pot, da temeljito vzgoji naraščaj tako za mestno godbo na pihala, kakor za sodelovanje v godalnem orkestru. Seveda moramo omeniti tudi nekatere objektivne težave, brez katerih bi bili doseženi rezultati še uspešnejši. Mislimo zlasti na nekatere materialne pripomočke, n. pr. strune. Če bi neko od teh »violončel«, ki smo jih poslušali z nemogočimi strunami in loki, vzel v roko violonist visoke kvalitete, bi se »na lastni kožki« prepričal, kako je težko in skoro nemogoče iz takega instrumenta izvabiti čist ton. Vsekakor je treba pri ocenjevanju dela in trenutnega uspeha to okoliščino upoštevati.

Toda glavna težava, s katero se mora med drugimi boriti novomeška glasbena šola, je pomanjkanje — časa. Za zadovoljiv uspeh na slehernem instrumentu je brezpogojno potrebna redno obiskovanje pouka in dnevna vaja. Oboje ima navadno tri naloge: tehnične vaje, etude in vaje v predvajanju, za kar pa ena ura na dan nikakor ne zadostuje. Učenci so preobremenjeni še drugod. Razlogi za tako preobremenjenost so različni, toda mnogo je takih, katerim bi se z nekoliko dobre volje in večjim razumevanjem lahko izognili.

Pri vseh javnih prireditvah je treba računati z raznimi motnjami, na primer s tremo, slučajnim nerazpoloženjem in podobno. Ze zato je bilo opaziti, da učenci na javnem nastopu ne igrajo stvari, ki prekašajo njihove zmognosti. Učiteljeva dolžnost je, da pobija tako pri sebi kot pri učencu pretirano vneto, ker je učencu samo škodljiva. Glasba ne trpi skokov, zato je treba učenje temu primerno prilagoditi. Tehnika igranja ni sama sebi namen, temveč le sredstvo za dosego pravega cilja — glasbenega predvajanja. Tu mora učitelj pokazati na lepoto navidez preprostih kompozicij in vpeljavati učenca v njihovo razumevanje in predvajanje. O tem smo se prepričali tudi na tej prireditvi, ko so poslušalci z navdušenjem spremljali izvajanja nekaterih mladih učencev, ki so nastopili s čisto enostavnimi skladbami.

Prireditve je uspešno zaključil šolski orkester. Pod taktirko ravnatelja zavoda tov. Sproca je zaigral Schubertovo Serenado in Mazasov op. 4: Allegro, Rondo. Tudi pri orkestru smo zazpazili krepak napredek. Seveda mu manjka primerne muzikalne gradiva, kar je razumljivo, ker so orkestralne kompozicije za začetniške izvajalce nekaj »ne navadnega«, pa tudi takih šolskih kompozicij ni veliko. Po učnem načrtu se skupno igranje začenja šele na naprednejši stopnji. Zato se orkester poslužuje primerno predelanih skladb. O.

V Ribnici so proslavili 400-letnico slovenske knjige

Ribniška nižja gimnazija je 26. maja proslavila 400-letnico prve slovenske knjige s svečano akademijo. V soboto je bila proslava za dijake, v nedeljo pa za odrasle. Prireditve je dala posrečen pregled naše književnosti; ob spremnih besedah prof. Albertove so dijaki recitirali, peli in igrali pomembnejša dela ali odlomke iz njih.

Grajati pa je treba omalovažujoč odnos ribniških trgovin, ki navzlic prošnji ravnatelja gimnazije tov. Vaniča niso priredile v izložbah razstav knjig, ki bi lahko mnogim ljudem pokazale bogastvo našega knjižnega trga. — V zvezi s proslavo 400-letnice je bil tudi koncert pevskega zbora dijakov kočevske gimnazije, ki pa je bil navzlic kvalitetni izvedbi in pestremu sporedu slabo obiskan. F. T.

Nekega dne ga je obiskal že tudi pokojni pisatelj Fran Govekar. Govekar, starček, ki pa se je trudil, da bi s pokončno, zravnano hojo zatajil leta, je prinesel vesti, ki niso bile všečne. Obupaval je in trdil, da ne bo pričakal konca vojne. Takrat je Oton Zupančič vstal izza mize, se sprehodil po sobi, potem pa se ustavil pred njim in mu položil svojo drobnno, koščeno roko na široka ramena:

»Veruj, Frane! Ti ne smeš obupavati... Ti že ne!«

Se bi govoril, spoznali smo po ognju v njegovih očeh, da se je pripravil na besedni dvoboj. Pa je vstopilo v sobo plaho dekletce. Prineslo je spominsko knjigo.

»Mojster, napišite mi verz v knjigo! Za spomin. Prosim!«

In mojster slovenske besede je našel čas tudi za to drobno prošnjo. Napisal je deklici Jelki v spominsko knjigo:

Kakor jelka sred gozda v nebo kipi, tako naj Jelki srce za narod gori!

Podpisal se je s tresočo roko, spominsko knjigo pa vrnil deklici z naročilom: »Pozdravi mamico in reci ji, da se bo tvoj očka kmalu povrnil v osvobojeno Ljubljano!«

Kdo je bila deklica? Nihče ni vprašal pesnika po njenem imenu, nikomur ni razodel njenega imena.

Govekar je odšel potolažen. Njegov korak je samozavestno in krepko udarjal po dolgem hodniku sanatorija.

Potem smo spet ostali sami. Sami s svojimi sanjami, bolečinami in hrepenenjem.

Ob dveh ponoči je Oton Zupančič vstal. To ni bilo nič nenavadnega. Sprehajal se je

po veži, si našel cigareto in snoval načrte za veliki dan, ko bo Ljubljana sprejela partizane v svoj objem. Samo o tem je sanjal. S Slokanom sva bila v isti sobici. Zaman sva se borila za spanec, zato sva se tiho pogovarjala in kakor dva pajka spredala tenko mrežo, v katero sva lovila sleherni šum. Ki je prihajal izza vrat v najino sobico. Iznemada je tiho potrkalo na vrata: Vstopil je Oton Zupančič:

»Vedel sem, da ne spita. Srce mi je zašepetalo, da bedita. Pravkar sem vlovil v svoj mali sprejemnik vest, da so naši zavzeli Zagreb, Fanta, fanta! Konec se bliža! Ah, konec te preklete igre, ki si jo je izmislil še bol, prekleti Hitler!«

Sedel je na rob moje postelje. Cutil sem, kako drhti od vznesene notranje sreče.

Slokan je sedel na svoji postelji. Oči so mu vročično žarele.

»Odkod ta vest, mojster?« je tiho zaradovedil.

»Iz Kaira!« je odgovoril veliki Viničan in si pomel roke.

Ko je odhajal, se je pri vratih obrnil k nama in izrekel z jasnim glasom:

»Ah, tako sem vesel, tako srečen, da bi šel najrajši kar takoj na vrh Slajmerjevega doma, se kakor kokot ustopil prav na spadišče in zakukurikal, da bi me slišala Ljubljana!«

Zjutraj naju je prebudil dr. Cebohin. »Mojstru je slabot, je potožil. Špet imamo težave z njegovim srcem...«

»Ni mogoče! Saj naju je ob treh zjutraj zapustil ves vder in srečen!« sem vzklisknil.

»Veselo vedt nama je sporočil.« je dodal novinar Slokan.

Dr. Cebohin je žalostno odmajal z glavo. »Tista vest je bila preuranjena,« je pojasnil.

»Ko je danes zjutraj zvedel, da je radijski oddajnik Kairo poslal v eter izmišljeno vest, je legel in zahropel v silni bolečini.«

Tri dni ga ni bilo na spregled. Nihče se ga ni upal motiti v njegovi sobici. Sam si je kakor ranjen lev lizal srčne rane...

Potem sva se nekega dne sprehajala na vrtu Slajmerjevega doma.

»Po vojni? Kam?« je zapičil pogled vame.

»V Belo krajino. Učiteljevat,« sem se zasmel.

»Takrat pozdravi mojo drago Belo krajino! mi je naročil. In moje Viničane še posebej! Boš?«

»Mojster, skupaj bova šla, ko bo Zeleni Jurij prijezdil pod zelene breze na belokranjskih stelnjkih!« sem odvrnil.

»Da, skupaj! Moram dočakati ta dan, Moram!«

Dočakal ga je. Ko je Zeleni Jurij prijezdil k njegovim dragim Belokranjcem, so partizani iz Bele krajine na juris zavzeli vso slovensko deželo in Ljubljana jih je sprejela kakor nevesta, vsa v cvetju in zelenju.

Umrl je. Dve leti minevata, odkar ga ni več, a njegov duh bedi nad sončno Belo krajino. Njegovi dragi Viničani mu bodo 17. junija odkrili spomenik v njegovem rojstnem kraju, odkrili spominsko ploščo in muzej, ki bo prikazoval njegovo gigantsko delo za rast slovenske kulture.

Ni umrl! S svojimi deli in z bogastvom svojega neumrjočega duha se vrača v svoj rojstni kraj in Bela krajina s ponosom in ljubeznijo sprejema kulturno dediščino svojega velikega sina!

Lojze Zupanc

Ali bo res Novo mesto imelo rekord v cenah?

Videti je, da ima Novo mesto jugoslovanski rekord v cenah govejega mesa. Dočim javlja, jo iz drugih mest in krajev ceno mesa povprečno po 130 do 170 din za kg, je v Novem mestu cena 200 do 220 din za kg. Zanimivo pri tem je, da celo v novomeškem okraju po raznih krajih meso ni dražje od 130 do 160 din za kg in je samo Novo mesto izjema. Kje je vzrok za tako »ugodna« cene mesa, ni težko ugotoviti. Podjetje »Mesarija« ni sposobno odkupiti živine po takih cenah kot jo kupujejo ostali zadrugi in tudi privatni mesarji. To se je pokazalo takoj po sprostitvi, ko je bilo mesto več dni brez mesa. Na mestnem ljudskem odboru zagovarjajo te cene, češ, saj so kljub temu še vrste pred mesarijo. Plače uslužbencev in delavcev pa so v Novem mestu enake kot v drugih krajih.

Preskrba z mlekom je prav tako začela močno šepati. Nekaj dni po sprostitvi je res mleka preostajalo, ker potrošniki še niso imeli denarnih bonov. Že po nekaj dneh pa je začelo mleka zmanjkovati in dovožene količine so vsak dan manjše. Dokler se je za organizacijo odkupa mleka brigalo okrajno poverjenstvo za trgovino, je bil odkup v redu, potem pa so se vsi, ki bi morali skrbeti

za nadaljnji redni odkup in organizacijo dovoza mleka v mesto uspravili s podatki prvih dni, ko je res nekaj mleka šlo iz razloženih razlogov v predelavo. Dokaz za to je, da je na primer državno posestvo Grm nekaj dni oddajalo gotovo količino prvenstvenega mleka privatni slaščičarni iz prepričanja, da je pač v mestu mleka dovolj, čeprav je v resnici precej dojenčkov v mestu ostalo brez dočnega mleka. Ko je bilo direktorju posestva razloženo, kako je pravzaprav z mlekom, je takoj odtegnil mleko privatni stranki in ga dal na razpolago mestni mlekarni.

Jasno je, da s tako preskrbo mestni potrošniki ne morejo biti zadovoljni in pričakujejo, da se bo izboljšala. Upravičeno pa tudi pričakujejo, da cene ne bodo višje kot v sosednjih krajih.

PROSTA PRODAJA MLEKA IN MESA V RIBNICI

V Ribnici je mleka dovolj po 22 din ali 4,50 din na živilske bone. Po vaseh plačujejo zbiralnice mleko kmetom po 18 din. Zboljšala se je tudi kakovost mleka, ker slabega mleka zbiralnice ne kupujejo. — Z mesom je malo slabše. — Napredaj je bilo doslej trikrat po 160 din oziroma po 32 din na bone. Če si bo mesarija razširila odkupno omrežje, se bo izboljšala tudi preskrba z mesom.

Kaj in za koliko lahko kupite ... ?!

Tople kože in zimske suknje za vroče poletje nam ponujajo v izložbah novomeških trgovin. Izgleda, da imajo trgovska podjetja dovolj obratnih sredstev, da se lahko zalagajo s takimi predmeti, ki bodo prav gotovo še nekaj časa čakali kupevc. Morda bo poletna vročina otajala cene tem predmetom ali pa prožnost nabavljajev. To bomo videli šele po uveljavljanju novega načina kreditiranja. Pravijo, da take predmete morajo kupiti. Čudimo se, da se v demokratični državi nekdo podreja diktaturi, pa čeprav samo v trgovini in to proti interesom potrošnikov ali

še bolj točno: proti interesom lastnih uslužbencev! Sicer pa lahko kupite v Novem mestu še marsikaj drugega: zimske rokavice, izdelane moške obleke, delovne čevlje v poljubni količini, razne »vezane« predmete (vezane na druge predmete!) po visokih cenah in še marsikaj.

Cene so vse po nekih faktorjih, promet v trgovinah pa se prav tako ravna po faktorjih, ki so v tem primeru — denarčne potrošniškov. — Ta faktor spet vpliva na prejemke uslužbencev, da se zadovoljijo samo s polovico mesečnih prejemkov...

Sladke vesti z grenkim trgovskim zaključkom

Ručigaja Antona, poslovodja v kmetijski zadrugi Gradišče je rado zavijalo po žolcu. »Strašno slabost čutim« je potožil nekoga dne znanca V. A. in pripomnil: »Kuhano vino sem pil in ker sem dal na liter vina dva kilograma sladkorja, mi to najbrž povzroča slabost.«

Tako presladko življenje poslovodje res ne bi moglo dolgo trajati, ker bi lahko ogrozilo njegovo zdravje. Nekaj časa pa bi gotovo še vzdržal, če ne bi medtem nastal v trgovini primanjkljaj sladkorja v količini 22,40 kg, katerega je bilo treba izravnati. Poslovodja se je »znašela« tako, da je na nakazilih, ki jih je izdajal upravičencem krajevni ljudski odbor, popravil številke na večjo količino kot so jo upravičenci prejeli. Na ta način je »ustvarila« točno 22,40 kg sladkorja.

Zdaj je baje odgovorna za primanjkljaj nesrečna tehtnica v trgovini, ker »ni točna«. Čudno pri vsem je le to, kako je tehtnica mogla in znala na nakazilih s črtnico in peresnikom popravljati številke. Morda pa je tista tehtnica posebne vrste. Kdo ve?

Kakor hiša po zračnem napadu izgleda poslovavnica kmetijske zadruge v Gaberju. Vse stvari v trgovini so med seboj v »bratskem sožitju« bodisi na tleh ali na policah. Tudi smeti pri tem sožitju niso izvezte. Pa je imel poslovodja Bedek Franc kljub tej slogi in redu skoraj enako sladko smolo kot njegov sotrpin Ručigaj v Gradišču. Zmanjkalo mu je 9,95 kg sladkorja, da sam ne ve kako in kdaj. Gotovo ga pri tem tolaži to, da v nesreči ni osamljen, kajti pregovor pravi, da v tretje gre rado.

Prav tako kot njemu in Ručigaju (in morda še komu) se je pripetila podobna nesreča Petrinčič Ivici, poslovodkinji okrajnega magazina v Smarjeti. Tudi njej je med drugim zmanjkalo pri obračunu 10,10 kg sladkega sladkorja. Pa pri njej ne gre samo za sladkorno tragedijo, ker ji manjka še 1 kg čokolade, 30 komadov rezin, 2,85 kg kavinskih nadomestkov nekaj mila in riža.

Čudno sladkorno »bolezna«, ki je niso odkrili zdravniki pač pa trgovinska inšpekcija, bodo zdravili z učinkovitim zdravilom. Imena zdravilu še niso določili, trdijo pa, da se težko prebavi in da ima grenek okus.

Pišejo nam

Pismo s Sinjega vrha

Spomladanska setev je zaključena v celoti. Ogroženih površin nimamo, obdelan je sleherni kosček zemlje. Največ preglavic smo imeli zaradi pomanjkanja gnoj. Kmetijska zadruga je sicer preskrbela večjo količino umetnih gnojil, toda to ni moglo pokriti potreb naših kmetov. Goveje živine je premalo, upamo pa, da se bo letos dvignil prirastek in v hlevih in na poljih. Skrbi smo imeli tudi s slabimi semeni. Lanska suša in toča sta nam precej škodovali.

Nedavno smo pisali, da bi imeli radi telefonsko zvezo z Vinico. Ni ostalo samo pri besedah; že imamo pripravljene drogove in samo še čakamo, da bo odmerjena proga, potem bomo izkopal jame. Upamo, da bomo kmalu dobili tudi avtobusno zvezo. V delu in naporih smo enotni, ker se zavedamo, da bomo le tako imeli uspehe.

Pred rojstnim dnevom maršala Tita smo se zbrali člani vseh organizacij in sprejeli pozdravno pismo našemu dragemu voditelju. Pismo so pionirji nato odnesli v štafeti v Vinico in v Crnomelj. Z. P.

Izpod zelenega Kučarja

Vasica Grm stoji pod zelenim Kučarjem. Majhna je, saj ima samo 12 hiš. Spomladansko setev smo uspešno zaključili. Vsa zemlja je posejana. Na čast 10. obletnice OF so kmetje očistili vse sadovnjake, veliko pa smo

letos tudi pocepili, kjer so nam pomagali pionirji. Popravili smo vaška pota in pomagali razvažati gramoz po glavni cesti. Radi beremo Dolenjski list, ki ga komaj pričakujemo vsak teden. Od 12 hiš ga ima 8 gospodarjev. — Zadovoljni smo bili z obiskom igralcev iz Birčne vasi, ki so igrali »Bele vrtnice«. — Letina kaže lepo, rešeni pa smo tudi velikih skrbi za prehrano živine. Košnja bo letos obilna. I. Z.

Ali res lahko živijo brez dela?

Janez Pate je mlinar in žagar v Ivanji vasi. Ima družino, ki najbrž lahko živi brez dela. Namesto da bi njegovi sinovi delali v mlinu in na žagi, po cele popoldneve pohajkujejo okrog. Če prineseš v mlin, ti povejo: »Pridi čez nekaj dni po moko! Ko prideš, se tak odgovor ponovi: »Pridi jutri!« Ta jutri se potem spet lahko raztegne, na koncu pa lahko še zveš, da moke za sploh nima. Če nimaš posebne sreče, še vreče ne dobiš nazaj.

Prav tako je na žagi. »Le kar pripelji, ti bom takoj zrezal tiste hlode.« je pred letom dni obljubil gospodarju iz okolice. Hlodi pa še zdaj ležijo tam, kjer jih je lani v aprilu gospodar odložil, čeprav je delo že vnaprej plačal s hrano. Priganjanje ne pomaga nič. Iz velike kmetije, mlina in žage je nastala beracija. Mlin ima polomljena kolesa, žaga pa bo kmalu razvalina. Za lenuha ni kruha, pravijo naši ljudje. Bo držalo... M.

FIZKULTURA ŠPORT ŠAH

NOGOMET:

KRKA : LOGATEC 3:0 (1:0)

Prvenstvena mladinska nogometna tekma oblasne lige med Krko in Logatcem se je končala z zaslužno zmago Krke. Mladinci Krke bi lahko potresli mrežo nasprotnikov še večkrat, vendar pa niso izkoristili vseh ugodnih prilik. Gole sta dala Rodič (2) in Windischer.

Kočevje: ODRED : LITOSTROJ 2:3

Nogometna tekma ki so jo 27. maja odigrali v Kočevju igralci Odreda in Litostroja, se je končala z zmago Litostrojcev iz Ljubljane.

KRKA : PAPIRNICAR (Vevče) 1:1 (1:0)

V nedeljo, 3. t. m. sta se pomerili v Novem mestu v prvenstveni mladinski nogometni tekmi oblasne lige moštvi Krke in Papirničarja iz Vevče. Tekma se je končala neodločeno 1:1 (1:0). Domače moštvo bi lahko doseglo dvostranski rezultat, toda slab napad ni izkoristil ugodnih prilik. Eдини prodor gostov je bil uspešen zaradi krivde domačega vratarja, ki je lahko žogo sam poslal v mrežo. Za domače je bil uspešen Windischer, za goste pa desni krilec. S. Dokl

SAH:

JESENICE : NOVO MESTO 6:5

Tudi na povratnem šahovskem dvoboju med Jesenicami in Novim mestom so zmagali Jesenice. Novomeški šahisti so pokazali tokrat boljše igranje kot v prvem dvoboju, ki so ga izgubili z 8:3. Za Novo mesto so nastopili naslednji igralci in dosegli sledeče uspehe:

1. dr. Golež ½, 2. Fink ½, 3. Sila 1, 4. Jerancič ½, 5. Košela 0, 6. Jenko ½, 7. Kastelic ½, 8. Verbič ½, 9. Strajnar 1, 10. Skrabl 0.

Letalski miting v Podzemlju

Precej pozno smo dobili poročilo o letalskem mitingu v Podzemlju, iz katerega prinašamo naslednje odstavke:

20. maja je bilo v Beli krajini zelo živahno. V Podzemlju ob Kolpi je bil organiziran velik letalski miting. Pobudo za prireditev je dal okrajni odbor Ljudske tehnike in letalska zveza Slovenije.

Do treh popoldne se je zbralo na malem prostoru ob Kolpi čez 5000 ljudi, ki so neestrno pričakovali, da bi si ogledali pester spored: skoje padalcev in akrobacije, jadranje in prosto vožnjo na letalu, propagandne vožnje vseh motornih vozil avto-moto društva Crnomelj, konjske dirke garnizije Crnomelj, tekmo kajakašev na Kolpi broderskega društva »Mišo« tovarne učil in motorne dirke motoristov avtomoto društva iz Crnomlja.

Na mitingu so bili zbrani ljudje iz vseh krajev Bele krajine, pa iz Kočevja, Novega mesta, Ljubljane in Karlovca. Bela krajina je tokrat prvič videla padalce, mnogi pa so tudi prvič v življenju spoznali pestrost vseh panog udejstvovanja ljudske tehnike. Šele odslej se bo začela ljudska tehnika dobro razvijati, tako je mislil marsikdo, ki je gledal drzne kajakaše, motoriste, jahače, padalce in letalce.

Najboljši padalec je bil Nikola Tomašević, najboljši pilot pri akrobacijah z letali pa Jože Cirinski, oba iz Letalske zveze Slovenije. Pri kajakaših in moto-dirkah sta zasedla prvo mesto mladina iz Crnomlja, pri

konjskih dirkah pa je bil najboljši major Cedomir Radovič, komandant garnizije Crnomelj. Po zaključnem tekmovanju so bile razdeljene diplome in denarne nagrade.

Pri organizaciji mitinga je bilo seveda tudi več nepravilnosti, predvsem v postrežbi množice obiskovalcev. Naj se prireditelji učijo iz pridobljenih izkušenj! Pri prosti zabavi tudi ni manjkalo zmikanjov, ki so v gneči segali po kozarcih, vrčih in podobno, da bi se okoristili.

Prihodnji letalski miting bo v jeseni. K. M.

ZA RAZMAH AEROKLUBA V NOVEM MESTU

Pretekli teden je novomeški Aeroklub skupno z mestno razglasno postajo organiziral v počastitev praznika letalstva teden, posvečen našim letalcem.

Pred mikrofonom novomeške razglasne postaje so se zvrstili govorniki s propagandnimi in strokovnimi opisi letal in modelarstva. Teden je začel z govorom o razvoju modelarstva pionir-modelar Bruno Bernard, govorila pa sta tudi sekretar kluba Janko Slabe in oficir Ljubo Pavlovič. V okviru tedna je bilo prirejeno tudi predavanje o razvoju letalstva, hkrati pa je bil predvajan film »Bodoči čuvarji neba«. V Teden letalstva je bila vključena tudi razstava modelov v dveh izložbah profesorji fizike pa so na šolah govorili o pomenu letalstva. Učo.

Novomeščani!

V nedeljo dopoldne vsi na Loko! Moštvo KRKE igra prvenstveno odbojgarsko tekmo s prvakom Hrvške — »Mladostjo« iz Zagreba. Edinstvena prilika za ogled odlične igre najboljših igralcev bratske republike na novomeških tleh.

ZE VESTE?

»V ponedeljek vam spečemo nov kruh...« Tako so postregli oni dan v novomeški mestni pekarni gospodinji, ki je v soboto zjutraj oddala belo moko, popoldne pa ji je hotela prodajalka izročiti črn kruh. Morda lahko peki predstavljajo luknje na svojih pasovih tako učinkovito, da se da počakati od sobote do ponedeljka — gospodinje tega pri otrocih ne morejo narediti. Ker je bilo že več pritožb o zamenjavah moke, kruha in teže, pripravimo mestni pekarni, da naredi red. Če pa kruha po želji strank ne more peči, naj moke ne sprejema!

Afriški sloni hodijo umirat v samotne kraje, novomeške podgane pa v novo skladišče »Odpada« za okrajno barako na Loki. Tam lahko dobiš zbirke najrazličnejših starih loncev, posod, tečajev za vrata in okna, pisane vzorce steklenih črepinj, gumijaste podplate brez bonov, dele strojev, vato, lase, papirja kolikor hočeš, pa ostanke usnja, čunje, konzervne škatle in še marsikaj zanimivega. Nekdo skrbi tudi za »snago« v tem novem javnem smetišču — od časa do časa zažge papir in čunje, tako da se dvigajo blage vonjave prav do oken okrajne barake in v stanovanjsko hišo »pri levih«. — Novemu mestičku napoveduje tekmovanje nesnaga na Ragoški cesti blizu podvoza pod Kandijskim mostom. Tam dobiš gnojšče na cesti in zbirko starega železa. Kurirsko službo v tekmovanju med obema smetiščema bodo baje prevzele starejše podgane.

Časopisov ne berejo, radia ne poslušajo, na stanke ne hodijo nekateri ljudje v Mokronogu. Se danes so zadovoljni s staro parolo »Živel Stalin!« na steni neke hiše na domačem trgu. Verjetno niso še nič slišali o izbranem apetitu naj-naj-naj... modrejše-

ga vodstva in nezmisljivega velikega, edinstvenega, naj naj... itd. Moskovičana, Mokronog na noge!

Potok med novomeškimi in krškimi okrajem ima čudovito lastnost: če pustiš v njem čez noč belo blago, postane črno. To izkuriščaj »domača« usnjariji v Zameškem in St. Jerneju, čevljarji v okolici pa trdijo, da se tako pridelano usnje prav nič ne razlikuje od industrijskega. Te vrste domača obrt je precej domosna za nekater Zameščane.

»Spitalska draga« pri Meiliki je res draga... Mož iz zadnje hiše ob cesti proti Gabrovcu je srednji kmet. Siromaku je računl za dan oranja samo 4000 din, pa še izgubo ima, kot pravi sam. To dela iz gole uslužnosti in ljubezni do bližnjih. V svojo izgubo je postregel nekaterim tudi s semenom pšenice: memnik je stal »samo« 7—8000 din. — Upamo, da ve MLO Metlika, kje so viški za plačevanje davkov. Mož bo pri plačevanju zaostankov namreč spet jokal, da je revež.

Prosvetni dom v Crnomlju proda tablico zavarovalne družbe »Croatia«. Če je ne bo nihče kupil, jo bodo oddali podružnici »Odpada«.

MALI OGLASI

KUPIMO MLATILNICO s čistilnimi napravami, srednje težko, na motorni pogon. Ponudbe poslati na Kmetijsko zadrugo Stopiče. PISALNI STROJ kupimo. Ponudbe z navedbo cene, znamke stroja in vzorce pisave poslati na upravo Dolenjskega lista. 500 DINARJEV NAGRADE dobi, kdor mi sporoči točen naslov Jožeta Bona iz Gotne vasi. Ivanka Zorin, Novo mesto, pošto ležeče.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3 — Telefon uredništva: št. 127 — Čekovni račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90322-1 — Četrtna naročnina 75 din, polletna 150 din, letoletna 300 din — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.